

Miszeniew, Dymitr

"Единъ Господъ, Хе пут ях к единству христиен", под ред. Сергия Гэеке, Люблин 1996 : [recenzja]

Studia Teologiczne 15, 360-362

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przycacza wypowiedź M. Basilei Schlink zaczerpniętą z jej książki pt. *Maryja - Matka Jezusa i Jej droga*.

W świetle tekstów Soboru Watykańskiego II autor podaje podwójną relację Maryi z Jezusem i Kościołem: w odniesieniu do Jezusa Maryja jest Matką i uczennicą a w odniesieniu do Kościoła jest Matką i nauczycielką, tzn. modelem, figurą wzorcą. Największą nowością soborowego wykładu o Maryi jest umiejscowienie go, jak w czasach Ojców Kościoła, w nauce o Kościele. Autor mówiąc o ekumenizmie dochodzi do wniosku, że jednym z miejsc w którym Duch Święty leczy rany i przygotowuje jedność jest właśnie to, które dotyczy Maryi.

Książka ta jest doskonałą pozycją dla człowieka, który pragnie poszerzyć sobie wykład Pisma Świętego o Maryi jako zwierciadła dla Kościoła oraz chce naśladować Jej osobę w codziennym życiu.

Adam Wasilewski

Единъ Господь, Не пунт ях к единству християн, (с роекцией Сергия Геек, перевод Александре Доброев). Иеучное Общество Люблинского Кетолического Университете, Люблин 1996, сс. 292.

Nakładem wydawnictwa Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie w 1996 r. ukazała się w języku rosyjskim praca zbiorowa pod redakcją S. Gajka (MIC). Książka została wydana z okazji sześćdziesiątej rocznicy urodzin prof. W. Hryniewicza (OMI), autora licznych prac teologicznych, obecnie wicedyrektora Instytutu Ekumenicznego KUL, członka Międzynarodowej Komisji Mieszanej ds. Dialogu między Kościołami katolickim a prawosławnym.

Do recenzowanej publikacji został włączony szereg artykułów z dorobku naukowego samego prof. W. Hryniewicza oraz rozprawy innych pracowników Instytutu Ekumenicznego KUL. Publikację otwiera krótka przedmowa dyrektora tegoż Instytutu, bpa prof. A. Nossola (s. 7), kończy zaś wykaz najważniejszych prac prof. W. Hryniewicza, które już wcześniej ukazały się drukiem (s. 287). Publikacje, z których składa się książka, zostały podzielone na dwie części. W pierwszej pt. „*V služeni edinstvu*” znajdują się prace ośmiu autorów: Leonarda Górki (SVD), „*Cerkov' i Cerkvi. Ekklezialnyj charakter christianskich Obščin*”, s. 11-23; „*Podvižniki evangelizacii. Aktual'nost' evangelizacionnogo dela svjatyh Kirilla i Metodija*”, s. 107-117; prof. Celestyna Napiórkowskiego (OFM Conv), „*Osnovnye itogi mežkonnessioniionalnych dialogov*”, 2. 25-45; bpa prof. Alfonsa Nossola, „*Ekumeniéeskaja perspektiva bogoslovskoj mysli Martina Ljutera*”, s. 47-65; ks. Piotra Jaskóły, „*Tainstvo kreščenija v bogoslovskoj mysli Žana Kalvina*”, s. 67-77; ks. Stanisława Kozy, „*Fridrich Chajler - bogoslov ekumeniéeskoj otkrytosti*”, s. 79-87; dwie publikacje Sergiusza Gajka (MIC), „*Tajna Evcharistii v bogoslovskoj mysli Pavla N. Evdokimova*”, s. 89-106 oraz „*Ekumeniéeskoe svidetel'stvo mučennikov*”, s. 119-126.

Już same tytuły wymienionych artykułów świadczą o szerokim zakresie problemowym sygnalizowanej książki. I tak w pierwszym artykule L. Górka wprowadza czytelnika w nurt myśli ekumenicznej Soboru Watykańskiego II, wskazuje na przełom w dziedzinie ekumenizmu, który dokonał się podczas obrad soborowych, co znalazło swoje odbicie w dokumentach soborowych, przede wszystkim w Dekrecie o ekumenizmie. Autor rozwija myśl, że właśnie wskutek tego przełomu powstały nowe warunki, dzięki którym można w nowym świetle spojrzeć na tożsamość Kościoła Chrystusowego, na status braci odłączonych oraz ich wspólnoty kościelne (s. 19). Artykuł natomiast prof. C. Napiórkowskiego zawiera dużo wartościowej informacji o konkretnych owocach międzykonfesyjnych dialogów ostatnich dziesięcioleci, jakie da się zauważyć: w dziedzinie teologii Eucharystii, w teologii kapłaństwa oraz w kwestii rozumienia Tradycji i sakramentów. W artykule zasygnalizowane zostały główne tematy tych dialogów, które Kościół katolicki prowadzi nie tylko z Kościołami prawosławnymi i protestanckimi, lecz także z przedchalcedońskimi Kościołami Wschodu.

Wzajemne poznanie stanowi jeden z głównych postulatów owocności dialogów ekumenicznych, wszelkie bowiem poczynania uczynione w tym kierunku pomagają w przewyżczeniu wielu negatywnych stereotypów przeszłości. W związku z tym należy zaakcentować dwie publikacje, zamieszczone w recenzowanej książce. Przedmiotem refleksji bpa A. Nossola była teologiczna myśl M. Lutra. Po przedstawieniu elementów nauki niemieckiego reformatora autor dokonuje ich oceny z perspektywy ekumenicznej. P. Jaskóła omawia natomiast podejście do sakramentu chrztu w nauce drugiej wielkiej postaci europejskiej XVI w., założyciela Kościoła reformowanego, J. Kalwina. Dalej St. Koza w swojej publikacji prezentuje sylwetkę F. Hailera, niemieckiego teologa naszego stulecia. Autor charakteryzuje go jako „(...) w pełnym tego słowa znaczeniu wielkiego teologa, prawdziwego głosiciela chrześcijańskiej oraz międzyreligijnej ekumenii” (s. 80). S. Gajek koncentruje się na tajemnicy Eucharystii w teologicznej myśli P. Ewdokimowa, jednego z wybitniejszych prawosławnych teologów rosyjskich XX w., którego dorobek myślowy dotychczas jest jeszcze mało znany rosyjskim czytelnikom.

Druga część recenzowanej książki nosi tytuł „*Christos pobedi*”. W skład tej części, poza krótką notką biograficzną (s. 130) wchodzi następujące artykuły autorstwa prof. W. Hryniewicza: „*Soteriologia prschalis. Spasenie v svete paschal'nych kategorij*”, s. 129-145; „*Evcharistija i Voskresenie*”, s. 147-171; „*«Christos pobedi!» Gimn mitropolita Ilariona v čest' Christa*”, s. 173-186; „*«Christos voskrese - spasenie miru».* *Paschal'nye motivy v tvorenijach sv. Kirilla Turovskogo*”, s. 187-218; „*Pjatnedcatiletie katoličesko-pravoslavnogo dialoga*”, s. 219-240; „*«Odin Gospod' odna vera».* *Edinstvoe Carkvi i tožsamost' very*”, s. 241-258; „*K. Bogosloviju Cerkvej-Sester*”, s. 259-274; „*Byt' christianimom segodnja*”, s. 275-285.

Wśród wymienionych wyżej artykułów prof. W. Hryniewicza, pierwsze dwa są poświęcone rozwijanej przezeń oryginalnej teologii paschalnej. Autor w świetle paschalnych kategorii rozpatruje zagadnienia soteriologiczne oraz przedstawia swoiste rozumienie sakramentu Eucharystii.

Pozostałe publikacje prof. W. Hryniewicza, które zostały umieszczone w omawianej książce, dotyczą trudności i nadziei, które powstały na początku katolicko-prawosławnego dialogu ostatnich lat. Autor zastanawia się nad przyszłością owego

dialogu, zwraca się do zagadnienia jedności wiary i różnorodności praktyk, dotyka bolesnych kwestii związanych z unią, rozwija także teologię kościołów siostrzanych.

Mając powyższe na uwadze, można z całą pewnością powiedzieć, że przedstawiona publikacja zbiorowa będzie dobrą lekturą dla rosyjskojęzycznych czytelników: zarówno dla specjalistów w dziedzinie teologii, jak również dla wszystkich tych, którzy są zainteresowani problematyką dialogu międzykonfesyjnego. Książka bez wątpienia może przyczynić się do głębszego wzajemnego poznania chrześcijan różnych wyznań, sprzyja temu zrównoważony, otwarty ton artykułów jak również brak akcentów polemicznych. Naddo, omawiana pozycja, mimo pewnych nieścisłości związanych z przekładem, z całą pewnością może przyczynić się do wzbogacenia i rozwoju współczesnej terminologii teologicznej w języku rosyjskim.

Dymitr Miszeniew

P. Anselm Günthör, *Anruf un Antwort. Handbuch der katholischen Moraltheologie*. Bd. 1. *Allgemeine Moraltheologie: Der Christ - gerufen zum Leben*, Vallendar-Schonstatt 1993, ss. 587; Bd. 2. *Spezielle Moraltheologie: Der Christ vor Gott*, Vallendar-Schonstatt 1993, ss. 331; Bd. 3. *Spezielle Moraltheologie: Der Christ in der Gemeinschaft*, Vallendar-Schonstatt 1994, ss. 470.

Wykładanie i studiowanie poszczególnych dziedzin nauki wymaga posługiwania się podręcznikami. Są to te pomoce naukowe, bez których trudno zdobywać wiedzę, zwłaszcza tzw. podstawową w danej dziedzinie. To zaś domaga się doskonalenia podręczników, dostosowując je do stanu badań w danej dziedzinie nauki, wy mogom dydaktycznych i innych uwarunkowań z tym związanych. Tym samym wy mogom podlega też teologia. W okresie jej odnowy zainspirowanej nauką Soboru Watykańskiego II powstało szereg podręczników. Dziedziną teologiczną, w której odnowa szczególnie jest wymagana, i *de facto* intensywnie się dokonuje, jest teologia moralna. Powstało też szereg podręczników z tej dziedziny. Jeden z nich - z wielu względów godny uwagi - chcę tu omówić, aby przybliżyć polskiemu czytelnikowi.

Omawiany podręcznik jest napisany w języku niemieckim, przez niemieckiego benedyktyna, duszpasterza oraz długoletniego profesora teologii moralnej i pastoralnej w Papieskim Wydziale Teologicznym św. Anzelma w Rzymie i w Niemczech (Weingarten). Autor, w ramach posoborowej odnowy teologii moralnej, za myśl przewodnią swego podręcznika obrał ideę powołania Bożego i odpowiedzi, jaką daje człowiek na Boże wezwanie. O tym świadczy sam tytuł: „*Anruf und Antwort*” (Wezwanie [powołanie] i odpowiedź). Podręcznik ten składa się z trzech tomów, w których zawarte są podstawowe treści teologiczne odnoszące się do życia moralnego chrześcijanina.

Tom pierwszy zawiera wykład teologii moralnej ogólnej (*Allgemeine Moraltheologie*) i został zatytułowany: „*Chrześcijan powołany do życia*” (*Der Christ - gerufen zum Leben*). Tom ten rozpoczyna się *Wprowadzeniem*, w którym Autor na